

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA ANUL CLIX

CONVORBIRI LITERARE

FONDATĂ DE SOCIETATEA JUNIMEA DIN IAȘI, LA 1 MARTIE 1867

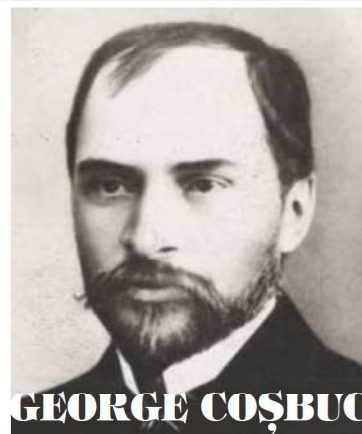
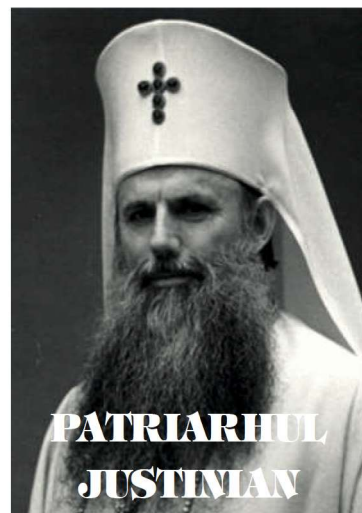
Director: Cassian Maria SPIRIDON

Ioan-Aurel POP: Memoria colectivă: „Cine-au îndrăgit străinii...”**POEZIE:** Spiridon POPESCU, Ioan POPOIU, Dan DUȚESCU**PROZĂ:** Alexa PASCU, Cristian MELEȘTEU **TEATRU:** Dumitru Mugurel VINȚILĂ**Ion PAPUC:** Marc Aureliu azi**Gheorghe GRIGURCU:** „Stropii de ploaie”**Adrian CIOROIANU:** Și, totuși, cum rămâne cu Rusia?**Mireea POPA:** Umanistul german din Transilvania Johannes Sommer**Mireea PLATON:** Grigore Gr. Alexandrescu și comunismul de modă veche**Theodor CODREANU:** Aforismele și cugetările tinereții**Constantin CUBLEȘAN:** George Coșbuc. O oază în deșert**INEDIT:** Dionisie DUMA**Ioan HOLBAN:** Eseu. Poezie. Proză**Constantin BOSTAN:** Gheorghe Ghibănescu – memorialist**Iulian BOLDEA:** O elegie epică a destinului**Ștefan DUMITRESCU:** Constantin Lupeanu – un constructor de punți...**Cristina RUSU:** Stilul literar augustinian**Anastasia DUMITRU:** Doamne din istoria *Convorbirilor literare***Gellu DORIAN:** Eminescu, așa cum l-am visat**Marin IANCU:** George Coșbuc și perenitatea operei**Ala SAINENCO:** Prieteni cu Eminescu: Matei Lupu**Liviu PAPUC:** Despre Coșbuc?**Ioan CRISTEȘCU:** Dan Grigorescu – un statornic exeget al lui Constantin Brâncuși**Ion SIMUȚ:** Lovinescianismul ca mod de a gândi**Constantin COROIU:** Bacovia – un triumf al poeziei în stare pură**Simion Alexandru GAVRIȘ:** Originile intervenționismului junimist: Petre P. Carp**Traian D. LAZĂR:** Regele Mihai. Jurnal biografic (1940-1947)**Dragoș COJOCARU:** De trei ori *Rigoletto* la Marsilia**Dan TOMULEȚ:** Mach despre componenta intelectuală a științei**Dan CIACHIR:** O paralelă: Patriarhul Justinian – Constantin Noica**Gina STOICIU:** Lista? Sindromul listelor**Radu PETRESCU:** *Muscidae litterariae*Cronica literară: **Daniel CRISTEA-ENACHE**Literatura azi: **Ioana DIACONESCU, Daniel MARIȘ, Elena PURUȘNIUC****Livia IACOB, Marius CHELARU, Emilian MARCU**

Critică:

Comentarii critice:

Actualitatea literară:

Ioan IASCU**Adrian Dinu RACHIERU****Otilia UNGUREANU****Constantin DRAM****Vasile SPIRIDON****Cristina SCARLAT****Dan IONESCU****Luiza NEGURĂ****Adrian G. ROMILA****GEORGE COȘBUC****ALA SAINENCO****PATRIARHUL
JUSTINIAN**

O ANTOLOGIE A DIALOGURILOR POETICE ALE JAPONIEI CU LUMEA

Marius CHELARU

În diverse ocazii am scris despre diferite asociații de poezie din Japonia, despre cele în care sunt autori de poezie „clasică” japoneză (haiku, tanka ș.a.)¹ ori modernă (asociații din Kansai², regiunea cea mai bogată și economic, dar și, poate, din punct de vedere cultural), cum este cazul *Japan Universal Poets Association*. Aceasta este o asociație de poezie din Kyoto (care editează și o revistă, *Ama Hashi* – acest nume apare în *Man'yōshū*, cea mai veche antologie de versuri din Japonia, și înseamnă un pod care atinge cerul –, și volume de autor, antologii etc.), condusă de Mariko Sumikura, împreună cu Taeko Uemura – directorul JUNPA.³

Cu Mariko Sumikura am avut mai multe convorbiri, parte la Kyoto, una dintre acestea fiind publicată în revista *Poezia*⁴. De asemenea, am publicat poeme semnate atât de ea, cât și de Taeko Uemura, dar și de alți membri ai asociației⁵, în revistele *Poezia* și *Convorbiri literare*.

Sub egida JUNPA Books au apărut diverse antologii, cărți de autor, dar și un număr considerabil de volume de „duete” poetice, semnate de un autor japonez și un autor din altă parte a lumii. Acestea din urmă fac obiectul acestei antologii, care arată anvergura din punct de vedere geografic și, pe cale de consecință, și tematic/ stilistic a autorilor/ poemelor publicate.

Prima parte a antologiei⁶ (în care sunt selectați autorii a 17 dintre aceste volume, fiecare beneficiind și de o succintă prezentare; va mai fi o altă serie de autori, altă serie de duete, de la 18 pînă la 29, care vor apărea, în alt volum, pînă spre sfîrșitul anului) se deschide cu duetul publicat de Taeko Uemura⁷ și subsemnatul, *Duet of Wind*, primul de acest fel, apărut sub egida JUNPA în 2014,

și lansat în prezența autorilor la Kyoto. A fost prima inițiativă de acest fel a JUNPA. De atunci, JUNPA a publicat, în total, 200 de astfel de „duete” poetice, cu autori din diverse țări ale lumii: Italia, Spania, Belgia, Liban, Irlanda, Israel, Rusia, Turcia, Albania ș.a.; o parte le-am semnalat în rubrica „Biblioteca haiku”, din revista *Poezia*. Unii dintre acești autori ne-au vizitat țara, mulți au fost și în Iași, alții au fost publicați în revista *Poezia* (Taeko Uemura, Mariko Sumikura, Dante Maffia, Laura Garavaglia, Germain Droogenbroodt etc.). Din România mai este, în acest volum, un singur autor – Clelia Ifrim, co-semnatară a unui duet împreună cu Yoshimasa Kanou.

Cînd am alcătuit volumul publicat împreună cu Taeko Uemura⁸ (poemele subsemnatului au fost traduse în japoneză de Mariko Sumikura, cum, de altfel, s-a întîmplat cu ale majorității autorilor antologați în cele 200 de volume), dar și cînd am citit și alte „duete”⁹, am fost interesat de felul în care au ales autorii japonezi poezia lor care să se „acordeze” cu aceea a co-autorilor din Europa. La Taeko Uemura, de pildă, ținînd cont de faptul că abia fusese catastrofa de la Fukushima, Japonia încă se lupta să se scuture, în felul caracteristic japonezilor, de urmări, să poată merge mai departe, erau, între altele, și poeme care reflectau modul în care a fost percepută aceasta în societatea japoneză, și cu altfel de nuanțe decît ni se prezenta nouă prin canalele oficiale de știri, dar și multe alte aspecte care țin de felul în care văd viața, pierderea, așteptarea, sacrificiul pentru familie, pentru țară ș.a., dragostea, japonezii.

În antologie sunt reproduse cîte unul din poemele fiecărui autor din aceste „duete” poetice, în

versiunile engleză și japoneză, de aceea sunt mai dificil de sesizat toate aceste aspecte.

Însă pentru autorii japonezi de ieri și de azi discuția despre modern și „clasic”, poezie tipic japoneză și „modernă/ occidentală” este una cu valențe variate, complexe și surprinzătoare de multe ori, care, evident, în timp, au cunoscut o anume evoluție.

Interesant, chiar edificator (și în ce privește felul în care au fost primite anumite formule poetice „exterioare”) este și drumul cuvintelor „modern”, „modernism” (*modanizumu*) în Japonia, despre care am mai amintit la „Biblioteca haiku”, dar nu numai. (De altfel, în întreaga Asie de Sud-est, în vechea „Indochina” „povestea” este una interesantă, cu diverse transformări/ schimbări/ „acceptări” și în mediul literar.) Kyoko Omori¹⁰ scrie că „modan” a intrat în vocabularul popular japonez, ca o transliterare a cuvântului englez „modern”, după Marele Cutremur Kantō¹¹, din 1923, nu fără discuții de tot felul. Ca, de pildă, termenul *modanizumu*, în formula *modanizumu bungaku* (*ad litteram* – „literatura modernismului”). Autorul citat menționa că *modern* se pronunță, uneori, scris în katakana, *modân*, și termenul era atunci cu referire la operele literare ale lui Ryūtanji Yū, 1902-1991 (considerat exponent al Noii Școli în Artă/ Shinkō geijutsu-ha¹²), dar și ale altor contemporani, în anii 1920-1930. W.J. Tyler îi amintește¹³ pe Akutagawa Ryūnosuke (care, spune el, a implementat noțiunea de „adorarea/ venerarea modernului”), pe Funahashi Seichi ș.a. La celălalt pol, Yukio Mishima (pseudonimul – adoptat pentru ca tatăl său, samurai adept al strictei educații tradiționale, să nu afle că scrie¹⁴ – cu care este cunoscut în lume Kimitake Hiraoka, 1925-1970, autor a zeci de volume de diverse genuri, multe traduse în Occident) vorbea mai degrabă despre tradiție, fără însă a respinge cu orice chip tot ce este nou. Însă ades deplângea profund „occidentalizarea Japoniei”, cântând timpurile în care tradițiile însemnau totul. Și Oe Kenzaburo (n. 1935), al doilea laureat Nobel din Japonia, a scris despre lupta dramatică din societatea japoneză a secolului XX între două lumi: cea tradițională și cea „din afară”. Sigur, comparațiile

dintre Orient și Occident, dintre Japonia și restul lumii sunt adesea complicate și chiar greu de înțeles, dar sunt diverse discuții despre asta și la noi, și în Arhipelag.

Apoi, inclusiv privitor la formele poetice apărute în Japonia, ca de exemplu haiku, lucrurile nu au rămas, în timp, neschimbate, și aici este o discuție lungă și complexă. Ecouri ale formulelor poetice tipice japoneze se regăsesc și în opera unor autori din JUNPA. De pildă la Mariko Sumikura: am semnalat o carte cu poeme tanka¹⁵, Taeko Uemura, de asemenea, a scris și ea astfel de forme poetice. Și în poemele moderne se „întrevăd”, și mi-au confirmat discutând cu ele, că răzbat (totuși, fără a fi definitorii) „ecouri” venind parcă dinspre concepțiile formale/ tematice din tanka mai ales, dar nu numai.

Și de aceea, și din multe alte motive care țin de diversitatea stilistică și a provenienței autorilor, de viziunea lor în maniera de a pune laolaltă poemele lor în aceste „duete”, de detaliile formale sau de frazare poetică, deși fiecare autor are numai câte un poem, în selecția antologatorilor de la JUNPA, surprinde, cum scrie Taeko Uemura în paginile de început, cum „flăcările conflictului bîntuie lumea, sunt știri tragice fără sfârșit, iar barierele fizice și psihologice separă granițele naționale”. Sunt multe nuanțe particulare ale Japoniei poate mai greu de „încadrat”/ perceput de către cei din afară, dar, în esență, antologia reflectă o sinteză a două sute de volume în care autori din atâtea țări au scris alături de cei din Arhipelag despre viață, dragoste, condiția umană, despre cum văd ei lumea ș.a. Și, avînd în vedere discuțiile despre „modern/modernizare” amintite anterior, cred că cei din JUNPA au răspuns astfel la câteva dintre întrebările care au frământat societatea japoneză ani în șir (după unii încă sunt în discuție), anume „Trebuie modernismul apărut, subminat sau evaluat corect? Dar tradiționalismul?”, și la multe altele.

Încheiem, subliniind încă o dată efortul remarcabil al acestei asociații, al oamenilor care o conduc, care fac parte din ea, pentru a crea o „punte” din versuri între Japonia și lume, cu trei fragmente din poemele a trei autori japonezi antologați, în versiunea română a subsemnatului: Mariko